

Дяченко С.А.

Національна академія державного управління
при Президентові України

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ

Стаття присвячена основним проблемам державного управління міжбюджетних відносин в Україні. Проаналізовано основні підходи до визначення сутності поняття «механізм державного управління». Розкрито зміст та особливості різних площин розуміння й інтерпретації цієї категорії. Запропоновано авторське бачення змісту цього терміна. Визначено основні форми та види міжбюджетних відносин. Проведено аналіз основних видів і призначень субвенцій. Запропоновано авторське визначення категорії «механізм державного управління в системі міжбюджетних відносин».

Ключові слова: механізм державного управління, міжбюджетні відносини, субвенція, дотація, міжбюджетні трансферти.

Постановка проблеми. Успіх у запровадженні реформ в Україні залежить передусім від якості системи управління цими реформами. Держава повинна не лише декларувати готовність до змін, а й трансформувати модель публічно-політичних відносин у спосіб, який максимізує ефект від запровадження демократичних засад державного управління в усі сфери та на всі рівні його здійснення. Показовою в аспекті якості й готовності до трансформацій є сфера бюджетних відносин у контексті реформи децентралізації. Держава не втручається у справи місцевого самоврядування, але саме вона є гарантом реалізації права на місцеве самоврядування, а тому повинна створювати такі умови функціонування публічних органів влади територіального рівня, які забезпечать максимальну ефективність діяльності останніх. Головним чинником у цьому процесі є фінансова й організаційна спроможність органів місцевого самоврядування, що досягається з-поміж іншого за рахунок раціонального розподілу бюджетних надходжень. Участь держави важлива на етапі законодавчого закріплення моделі розподілу доходів і видатків між бюджетами різних рівнів. Збалансованість такого розподілу демонструє якість реалізації установчою функції держави, але не означає, що держава самоусувається в процесі оперативної реалізації міжбюджетних відносин. Саме на етапі виконання та фактичного перерозподілу бюджетних коштів і проявляється

ефективність усієї моделі державного управління в цій сфері, головним елементом якої є механізм державного управління в системі міжбюджетних відносин України. Від його побудови й способу практичного втілення залежить не лише збалансованість бюджетної системи та спроможність органів місцевого самоврядування, а й стратегічні успіхи демократизації публічного управління в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика державного управління у сфері міжбюджетних відносин посіла провідне місце в дослідженнях таких учених, як Н.В. Бабій, В.Г. Бодров, М.Й. Гусейнов, А.Б. Ісмаїлов, Я.М. Казюк, О.Ю. Лисенко, В.М. Опарін, Р.М. Рудницька, О.Г. Сидорчук, О.О. Сунцова, О.В. Федорчак та ін.

Постановка завдання. Метою статті є визначення змісту й особливостей практичного втілення законодавчо закріпленого механізму державного управління в системі міжбюджетних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи особливість здійснення державою своїх повноважень у тій чи іншій сфері або реалізації свого державно-управлінського впливу, варто насамперед звернути увагу на обставини ефективності. Передусім мова йде про стан організаційно-правового забезпечення тієї чи іншої сфери державного управління, через який роз-

криваються особливості упорядкування відносин різних суб'єктів, а також визначаються обсяги й межі компетенції органів публічного управління. Така установча функція держави визначає, так би мовити, стартові умови для динаміки відносин у сфері бюджетних відносин і міжбюджетного регулювання. Сам же елемент динаміки розкривається через механізм державного управління в такій сфері. Власне, механізм державного управління є серцевиною державно-розпорядчої діяльності та визначається самою державою через правоустановчі акти, в яких детермінуються характер і спосіб реалізації органами публічної влади власних повноважень у тій чи іншій сфері суспільних відносин.

Декларуючи певний порядок організації суспільних процесів, держава визначає водночас і спосіб розв'язання конфліктів, і характер реагування на зміни умов у сфері суспільних відносин. Іншими словами, держава моделює можливу реакцію на зміни соціально-економічного середовища, але це не означає, що встановлені повноваження будуть виключними. Механізм

державного управління є, так би мовити, «живим» елементом у здійсненні державою свого управлінського впливу, його органічна природа розкривається через необхідність реакції держави на ті чи інші прояви економічної та правової дійсності. За таких умов механізм державного управління є поліфункціональним феноменом з визначеними межами існування, але з необмеженими способами реалізації функцій в окреслених межах управлінської діяльності.

Так чи інакше, але існує потреба визначити сутність поняття «механізм державного управління в системі міжбюджетних відносин України», для цього необхідно розкрити теоретико-методологічний зміст категорії «механізм державного управління» (таблиця 1).

Аналізуючи наведені вище визначення сутності категорії «механізм державного управління» можна дійти висновку, що існує три загальні площини розуміння або тлумачення цієї категорії:

– інституційна – в якій механізм державного управління розкривається через системний

Таблиця 1

Підходи до визначення сутності поняття «механізм державного управління»

Автор	Механізм державного управління – це
М.Й. Гусейнов [6, с. 52]	система економічних та організаційних форм, методів і важелів, що дають можливість регулювати соціально-економічні процеси з метою забезпечення економічного і промислового зростання
Ю. Лисенко, П. Єгоров [13, с. 86]	система формування цілей і стимулів, які дають змогу перетворити в процесі діяльності рух (динаміку) матеріальних і духовних потреб членів суспільства на рух засобів виробництва і його кінцевих результатів, спрямованих на задоволення потреб населення держави
І.П. Булеєв [4, с. 33]	сукупність форм, методів та інструментів управління
Р.М. Рудніцька, О.Г. Сидорчук [17, с. 58]	методи, важелі й інструменти, а також нормативно-правове, інформаційне та політичне забезпечення
Н.Р. Нижник, О.А. Машкова [15, с. 37]	складова частина системи управління, що забезпечує вплив на внутрішні (коли йдеться про механізм управління організацією) та зовнішні (коли говорять про механізм взаємодії з іншими організаціями) фактори, від стану яких залежить результат діяльності управлінського об'єкта
В.Д. Бакуменко, В.М. Князев [9, с. 116-117]	практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, будь-яку соціальну систему з метою досягнення поставлених цілей
Г.В. Атаманчук [1, с. 73]	складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління
М. Круглов [7, с. 248]	сукупність економічних, мотиваційних, організаційних і правових засобів цілеспрямованого впливу суб'єктів державного управління та впливу на їхню діяльність, що забезпечують узгодження інтересів взаємодіючих учасників державного управління
В.Я. Малиновський [14]	сукупність засобів організації управлінських процесів і способів впливу на розвиток керованих об'єктів із використанням відповідних методів управління, спрямованих на реалізацію цілей державного управління
О.В. Федорчук [19]	складна система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням

Сформовано автором на основі джерел [1; 4; 6; 7; 9; 13; 14; 15; 19]

взаємозв'язок конкретних органів державного управління, взаємодія та управлінський вплив яких спрямований на певну сферу суспільних відносин;

– організаційна – в якій розкривається сутність упорядкованості процесів, методів, способів та інституційного складника процесу державного управління в досягненні мети державного управління. Тобто мова йде про організацію самого процесу реалізації державою власних повноважень;

– управлінсько-розпорядча – яка розкриває поняття «механізм державного управління» через цілеспрямований вплив інституцій державного управління за допомогою організаційних засобів на об'єкт управління. У такому ракурсі мова йде про характер державно-управлінського впливу, про його ефективність з погляду досяжності цілей державного управління.

Підсумовуючи, можна резюмувати, що механізм державного управління – це динамічний прояв управлінського впливу суб'єкта державного управління на керований об'єкт за допомогою реалізації сукупності інструментів державно-управлінського впливу в кожній конкретній ситуації з урахуванням визначених засад діяльності органів публічного управління, але з метою впливу на ситуацію в спосіб, що не суперечить законодавству.

У цьому контексті варто навести точку зору В.Б. Авер'янова, який зазначає, що завдяки практичній реалізації механізму державного управління відбувається реалізація влади. Тобто легітимність та автономність державної влади, якою наділені відповідні органи, проявляється якраз у дії механізму державного управління, оскільки саме його існування означає спроможність влад-

них інституцій на реалізацію своїх функцій [8]. В.Д. Бакуменко та Д.О. Безносенко зазначають, що через механізм державного управління відбувається практична реалізація мети й завдань публічного управління у формі конкретних рішень, які через особливість правового статусу суб'єктів державного управління створюють необхідний управлінський вплив на відповідний керований об'єкт. Такий вплив реалізується через систему соціально-економічних і публічно-політичних засобів, які за своїм змістом призводять до якісної трансформації об'єкта управління [3]. Отже, механізм державного управління в міжбюджетних відносинах ґрунтуватиметься на сутності й законодавчому закріпленні міжбюджетних відносин, а також на межах і способах організації економічних процесів, пов'язаних із бюджетами різних рівнів.

Що ж стосується особливостей існування та реалізації механізму державного управління у сфері міжбюджетних відносин, то доцільним убагацьється розглянути саму сутність такої форми публічно-політичних відносин (таблиця 2).

Отже, можна констатувати той факт, що міжбюджетні відносини за своїм змістом охоплюють будь-яку форму, модель і спосіб взаємодії суб'єктів публічного управління, за якими закріплені повноваження бюджетних розпорядників, та адміністраторів у процесі вирівнювання бюджетного дефіциту й досягнення фінансової спроможності суб'єкта місцевого самоврядування та Державного бюджету України.

Механізм міжбюджетних відносин є досить простим з погляду його сутності й змісту, але

Таблиця 2

Підходи до визначення сутності міжбюджетних відносин

Автор	Міжбюджетні відносин – це
А.Б. Ісмаїлов [10, с. 28–29]	взаємовідносини, що виникають між органами державної влади, місцевого самоврядування, а також між органами місцевого самоврядування щодо розподілу функцій, повноважень, сфер відповідальності в здійсненні видатків і формуванні доходів бюджетів
О.О. Сунцова [18, с. 363]	форма взаємозв'язків і взаємозалежностей між окремими ланками системи місцевих бюджетів, а також між місцевими бюджетами та Державним бюджетом України
Я.М. Казюк [11, с. 86]	система взаємовідносин між державою та місцевим самоврядуванням або між рівнями місцевого самоврядування у сфері розподілу повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування, а також видаткових зобов'язань і дохідних джерел між бюджетами різних рівнів
В.М. Опарін, В.І. Малько, С.Я. Кондратюк [16, с. 17]	внутрішні бюджетні потоки, які відображають перерозподіл доходів і видатків місцевих бюджетів
Бюджетний кодекс України [5]	відносини між державою, Автономною Республікою Крим і територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією України та законами України

Сформовано автором на основі джерел [5; 10; 11; 16; 18]

надзвичайно складний у силу своєї інституційно-правової структури. Насправді законодавче закріплення форми та моделі реалізації міжбюджетних відносин є результатом складного процесу аналізу й моделювання відносин між різними суб'єктами публічного управління в контексті реалізації ними власних повноважень, у тому числі через механізм перерозподілу фінансових ресурсів. Сучасна мета міжбюджетних відносин уже не полягає в державному дотуванні місцевих бюджетів, а розкривається через механізм перерозподілу надлишку фінансових інструментів і податкових надходжень на користь ефективного територіального розвитку [11, с. 87–88]. Це означає, що вже навіть на етапі розробки моделі державного управління міжбюджетними відносинами необхідним є пошук оптимальної правової концепції співвідношення повноважень загальнодержавного та місцевого рівнів з метою досягнення фактично єдиної мети – сталого територіального розвитку.

Отже, ми розуміємо що публічна влада в Україні має не встановлювати конкретні орієнтири організації моделі міжбюджетних відносин, а визначати лише рамкові умови здійснення правовідносин між органами державної влади та місцевого самоврядування в процесі реалізації міжбюджетних трансфертів, надання й використання субсидій, субвенцій тощо. Мова не повинна йти про імператив, має визначатися набір диспозитивних методів управління та реагування з боку держави на потреби місцевих бюджетів. Це не означає постійне дотування найбільш дефіцитних місцевих бюджетів за рахунок коштів державного, але це передбачає необхідність розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо забезпечення власної фінансової спроможності, активно розвиваючи ідею міжбюджетних відносин горизонтального рівня.

За результатами дослідження Я.М. Казюк можна зауважити на тому, що реалізація принципу субсидіарності поєднується з вимогою забезпечення повноти надання гарантованих послуг за критеріями розмежування видатків, згідно з якими види видатків на функціонування бюджетних установ і реалізацію заходів поділяються на три групи: за критерієм першочерговості видатків і найбільшої наближеності надання гарантованих послуг до їх споживачів; за критерієм рівноправності громадян в одержанні основних гарантованих послуг; за критерієм гарантованості послуг окремим категоріям громадян, право на одержання яких визначено відповідним законодавством [11, с. 87–88]. Це все засвідчує те,

що основна мета державної політики у сфері міжбюджетних відносин повинна спрямовуватися на забезпечення реалізації бюджетної децентралізації й упровадження принципів субсидіарності та деконцентрації.

Загалом механізм міжбюджетних відносин включає законодавчо-нормативне регулювання, бюджетне регулювання, прогнозування, планування і програмування. Бюджетному регулюванню належить центральне місце і міжбюджетних відносинах, адже воно передбачає управління фінансовими потоками між адміністративно-територіальними одиницями, є одним зі складників державного регулювання економіки. Останнє дає нам чітке розуміння того, що шукати особливості національної моделі державного управління міжбюджетними відносинами та специфіку побудови відповідного механізму необхідно передусім у законодавстві, оскільки саме на рівні законодавства України цей механізм закріплюється разом зі способом його практичної реалізації.

Наприклад, Н.В. Бабій акцентує увагу на тому, що міжбюджетні трансферти свідчать про існування проблеми неефективного перинного розподілу національного та регіонального валового доходу. Трансферт передбачає передачу частини надходжень в один бюджет іншому бюджету в такий спосіб, щоби максимально забезпечити збалансованість регіонального розвитку. Але сьогодні трансфертні відносини потребують перегляду, оскільки вони роблять залежними органи місцевого самоврядування під час реалізації їхніх функцій від центрального бюджету [2, с. 32]. Подібні можливості передбачені в національному законодавстві, але вони залишаються можливостями, оскільки позбавлені головного – механізму державного управління або механізму управління процесами бюджетування з боку органів місцевого самоврядування. Точніше такий механізм органи місцевого самоврядування самостійно не ідентифікують і не можуть виділити із законодавства, вважаючи його лише декларативним способом гарантування права на місцеве самоврядування.

Насправді ж останні зрушення у сфері адміністративно-територіального устрою України й реформи місцевого самоврядування дали змогу запровадити цілу низку елементів демократичного врядування, зокрема й розширення бюджетної автономії, шляхом перерозподілу розміру податкових надходжень до різних бюджетів. Це не означає зміну наявної величини податкових надходжень до місцевих бюджетів у вигляді збільшеної акумульованої величини податків і зборів на фінан-

сування тих самих потреб. Насправді бюджетна децентралізація означає розширення стимулювальної спроможності місцевого самоврядування за рахунок зміни ставки місцевих податків і зборів у бік її зменшення з мінімальними втратами для місцевого бюджету, але з перспективою на стимулювання господарської діяльності й економічної активності підприємницького сектору. Саме це є головною метою бюджетної децентралізації – розширення можливостей для органів місцевого самоврядування варіювати ставками місцевих податків і зборів з метою поступового збільшення податкових надходжень. Водночас зменшення надходжень до державного бюджету України та збільшення до місцевих з метою зменшення кількості міжбюджетних трансфертів не є самоціллю реформи децентралізації.

У цьому контексті О.Ю. Лисенко стверджує, що основна проблема міжбюджетних трансфертів наразі не вирішена. Вона полягає в тому, що суб'єктивізм державної політики перерозподілу бюджетних коштів між державним і місцевими бюджетами заважає ефективному використанню податкових надходжень. Мова йде про те, що бюджетний трансферт досить часто використовується органами державної влади як елемент примусу органів місцевого самоврядування до реалізації загальнодержавної політики всупереч інтересам громади [13]. Сучасний стан міжбюджетних відносин характеризується надмірним рівнем корупційних проявів, що й відтворюється в прагненні збільшити їх обсяг без урахування реальних потреб, ґрунтуючись на бюджетних запитах суб'єктів публічного управління.

Відповідно до ст. 81 Бюджетного кодексу України (далі – БК України), «метою регулювання міжбюджетних відносин є забезпечення відповідності повноважень на здійснення видатків, закріплених законодавчими актами за бюджетами, та фінансових ресурсів, які мають забезпечувати виконання цих повноважень» [5]. Зміст аналізованої норми демонструє, що в основу механізму державного управління міжбюджетними відносинами покладено передусім розпорядчу та контролюючу функції держави. При цьому контроль відбувається за способом і напрямом розподілу залучених шляхом міжбюджетних трансфертів коштів. Отже, міжбюджетні відносини не мають на меті оптимізувати територіальний розвиток або забезпечити фінансове вирівнювання суб'єктів місцевого самоврядування, мета полягає в дотриманні відповідності, а не в досягненні балансу територіального розвитку.

Аналіз положень розділу IV «Міжбюджетні відносини» БК України свідчить, що основними формами реалізації механізму державного регулювання міжбюджетних відносин є розмежування видатків між бюджетами; встановлення й використання фінансового нормування; використання міжбюджетних трансфертів. При цьому перше і друге визначаються та встановлюються на рівні загальних засад і декларації розподілу сфер відповідальності. Щоправда ст. 93 БК України передбачено досить цікавий механізм – передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів. Ця норма передбачає, що «місцева рада може передати кошти на здійснення окремих видатків місцевих бюджетів іншій місцевій раді у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету. Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору» [5]. Цей механізм уособлює адміністративну форму відносин між органами місцевого самоврядування на договірних засадах але при цьому з використанням розпорядчих функцій органів місцевого самоврядування. Єдиним недоліком є відсутність законодавчого закріплення форми, змісту й порядку укладання такого договору.

Безумовно, найбільш важливою та поширеною формою механізму державного управління міжбюджетними відносинами варто вважати міжбюджетні трансферти. Відповідно до ст. 96 БК України, їх поділяють на:

- «базову дотацію (трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій);
- субвенції;
- реверсну дотацію (кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій);
- додаткові дотації» [5].

Зрозуміло, що базова та реверсна дотації можуть уважатися дотаціям вирівнювання, оскільки сутність їх використання полягає в тому, що за рахунок перерозподілу в такий спосіб коштів відбувається забезпечення податкоспроможності бюджетів різних рівнів. Хоча, на нашу думку, більш коректним є визначення якраз платоспроможності й фінансової незалежності, оскільки податкоспроможність перекладає тягар відповідальності за недоотримання бюджетних надходжень на платників податків.

Серед основних субвенцій, тобто способів передачі коштів від одного бюджету до іншого, що мають цільовий характер і конкретизуються в кінцевій меті їх перерозподілу, варто навести такі:

- субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення державних програм соціального захисту (ст. 102 БК України);
- додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок наданих державою податкових пільг (ст. 103 БК України);
- субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту й утримання автомобільних доріг (ст. 103-1 БК України);
- освітня субвенція (ст. 103-2 БК України);
- медична субвенція (ст. 103-4 БК України);
- додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти й охорони здоров'я (ст. 103-6 БК України);
- субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування (ст. 104 БК України);
- субвенції на виконання інвестиційних проєктів (ст. 105 БК України).

Наведені вище види субвенцій і дотацій свідчать про те, що держава не завершила процес фінансової децентралізації, оскільки, передбачаючи процедуру субвенції, тобто цільового фінансування витрат місцевого бюджету на реалізацію завдань, які держава вважає покладеними на неї, вже нівелює елемент місцевої ініціативи. Головна проблема полягає навіть не в способах розподілу коштів, а в самій наявності такого собі страхувального елемента між Державним бюджетом України та місцевими бюджетами, а точніше, навіть між органами державної влади й органами місцевого самоврядування. Держава боїться органи місцевого самоврядування від їхньої фінансової неспроможності, але робить це в нових умовах демократизації та ринкових відносин шляхом гарантування на засадах централізованого управління. Цей підхід не вбачається нами ні прогресивним, ні доцільним, а тому існує реальна потреба вдосконалити механізм договірних відносин між бюджетами різних рівнів з метою розширення можливостей щодо перерозподілу тимчасово вільних коштів між бюджетами різних рівнів, а отже, і посилення відповідальності органів місцевого самоврядування у сфері бюджетних відносин.

Висновки. Аналізуючи особливості функціонування механізму державного управління в сис-

темі міжбюджетних відносин України, доцільно зробити такі висновки.

По-перше, пропонується авторське визначення категорії «механізм державного управління в системі міжбюджетних відносин», під яким варто розуміти динамічний прояв управлінського впливу суб'єкта публічного управління (орган державної влади або орган місцевого самоврядування) на керований об'єкт (бюджет відповідного рівня) за допомогою реалізації сукупності інструментів публічно-управлінського впливу на систему бюджетних відносин як у горизонтальній, так і вертикальній площинах, з метою пошуку оптимальних напрямів перерозподілу бюджетних коштів між бюджетами різних рівнів в тому числі, але не виключно з метою покриття бюджетного дефіциту.

По-друге, вбачається помилковим сучасне формулювання мети міжбюджетних відносин, яка полягає в забезпеченні відповідності функціональних можливостей суб'єктів бюджетних відносин та обсягу бюджетних надходжень. На наш погляд, мета міжбюджетних відносин повинна полягати в забезпеченні ефективного використання надлишку бюджетних коштів у спосіб, який би забезпечував одночасне покриття тимчасових фінансових розривів або дефіциту інших бюджетів і сприяв капіталізації фінансових ресурсів.

По-третє, основними проявами механізму державного управління в системі міжбюджетних відносин України є міжбюджетні трансферти, субвенції та дотації. Щоправда досить вагомим здобутком варто вважати імплементацію моделі міжбюджетних відносин на горизонтальному рівні, однак у цьому аспекті вимагається подальше дослідження на предмет оптимізації моделі договірних відносин.

По-четверте, вимагає перегляду парадигма бюджетного вирівнювання та запровадження парадигми бюджетного стимулювання. Основна мета бюджетної децентралізації полягає в розширенні фінансових можливостей органів місцевого самоврядування. Мова йде не лише про збільшення обсягів надходжень у місцеві бюджети, а й про наділення органів місцевого самоврядування більшим колом повноважень щодо фінансової незалежності. Тобто, перерозподіляючи обсяги податкових надходжень, держава закладає певний елемент фінансової стабільності з метою створення умов для органів місцевого самоврядування впроваджувати заходи стимулювання господарської діяльності через зменшення податкових ставок, пояснюючи це збільшенням економічної активності й створенням нових суб'єктів господарювання.

Список літератури:

1. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: курс лекций. Москва: Омега-Л, 2005. 584 с.
2. Бабій Н.В. Стан і проблеми міжбюджетних відносин в Україні. Наукові праці НДФІ. 2008. № 4 (45). С. 24–38.
3. Бакуменко В.Д., Безносенко Д.О. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами: науково-дослідна робота. Київ: НАДУ при Президентіві України; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. 41 с.
4. Булеев И.П. Формирование организационно-экономического механизма управления предприятием по обработке цветных металлов. Донецк: ИЕП НАН Украины, 1993. С. 32–34.
5. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n1296> (дата звернення: 02.10.2018).
6. Гусейнов М.Й. Поняття механізму державного управління у сфері соціально-економічного і промислового розвитку. Наукові праці МАУП. 2013. Вип. 4 (39). С. 49–52.
7. Державне управління в Україні: навч. посіб. / ред. В.Б. Авер'янова. Київ: ТОВ «СОМИ», 2009. 266 с.
8. Державне управління: підручник: у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; ред. кол.: Ю.В. Ковбасюк (голова), К.О. Ващенко, Ю.П. Сурмін (заст. голови) та ін. Київ; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
9. Державне управління: словник-довідник / заг. ред. В.М. Князєва, В.Д. Бакуменка. Київ: Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.
10. Ісмаїлов А.Б. Міжбюджетні відносини та напрями їх удосконалення. Фінанси України. 2004. № 6. С. 27–33.
11. Казюк Я.М. Особливості функціонування механізмів державного управління в системі міжбюджетних відносин України. Публічне управління: теорія та практик: зб. наук. праць Асоціації д-рів наук з держ. упр. Харків: ДокНаукДержУпр, 2012. № 4 (12). С. 85–92.
12. Лисенко О.Ю. Міжбюджетні відносини в Україні: особливості розвитку та шляхи удосконалення. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Lysenko.pdf> (дата звернення: 02.10. 2018).
13. Лисенко Ю., Єгоров П. Організаційно-економічний механізм управління підприємством. Економіка України. 1997. № 1. С. 86–97.
14. Малиновський В.Я. Державне управління: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Атіка, 2003. 576 с.
15. Нижник Н.Р., Машков О.А. Системний підхід в організації державного управління: навч. посіб. / ред. Н.Р. Нижник. Київ: УАДУ, 1998. 160 с.
16. Опарін В.М., Малько В.І., Кондратюк С.Я. Бюджетна система: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Київ: КНЕУ, 2000. 208 с.
17. Рудніцька Р.М. Сутність та зміст механізмів державного управління та принципів їх функціонування. Публічне управління: теорія та практика. 2014. Вип. 4. С. 50–60.
18. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2010. 488 с.
19. Федорчак О.В. Класифікація механізмів державного управління. Демократичне врядування. 2008. № 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/DeVr/2008-01/O_Fedorchak.pdf (дата звернення: 02.10. 2018).

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖБЮДЖЕТНЫХ ОТНОШЕНИЙ УКРАИНЫ

Статья посвящена основным проблемам государственного управления межбюджетных отношений в Украине. Проанализированы основные подходы к определению сущности понятия «механизм государственного управления». Раскрыты содержание и особенности различных плоскостей понимания и интерпретации этой категории. Предложено авторское видение содержания этого термина. Определены основные формы и виды межбюджетных отношений. Проведен анализ основных видов и назначений субвенций. Предложено авторское определение категории «механизм подержанного управления в системе межбюджетных отношений».

Ключевые слова: *механизм государственного управления, межбюджетные отношения, субвенция, дотация, межбюджетные трансферты.*

**FEATURES OF THE PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISM
IN THE SYSTEM OF INTER-BUDGET RELATIONS OF UKRAINE**

The research paper deals with the main problems of public administration of inter-budget relations in Ukraine. The research paper analyzes the main approaches to the definition of the concept of “the mechanism of public administration”. The content and features of different planes of understanding and interpretation of this category are revealed. Proposed author’s vision of the content of this term. The basic forms and types of inter-budget relations are determined. The analysis of the main types and purposes of subventions has been carried out. The author’s definition of the category of “the mechanism of public administration in the system of inter-budget relations”.

Key words: *mechanism of public administration, inter-budget relations, subvention, subsidy, inter-budget transfers.*